

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Na- ročnina znaša za neorgani- zovane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte- v. 1-50 Din. Članstvo „Pov- UJU—Ljubljana“ ima s čla- narino že plačano naročni- no za list. Za oglase in re- klamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrate. Inzeratni davek po- sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Učiteljski politični klubi.

Pod tem naslovom prinaša glavni urednik »Narodne Prosvete« tov. St. St. članek, ki je poučen za osvetljenje tega vprašanja tudi za nas.

Konstatira, da je med učitelstvom nastala prava manija za ustanavljanje politično-strankarskih klubov.

V Beogradu so se osnovali radikalni, demokratiški, samostojno-demokratiški itd. klubi ki imajo svoje statute, svojo upravo, seje in vloge ter vplivajo na deželo.

Na ta način se potroši ogromno časa in energije s strani učiteljstva na te strankarske klube v škodo UJU.

Ti klubi ne koristijo niti politik, niti UJU. Oni capljajo nepozvani in neopazena za strankami.

V njih se vodijo prazni razgovori in prepiri čisto strastni in neznosni, samo o osebnih vprašanih. Tu se razpravlja o vprašanih izven politike. Pretresajo se slučajni osebni nameščani: upraviteljstvo, nadaljevanje šole, honorarij itd. (Preganjania in premeščanja lastnih tovarišev).

In kar je najusodnejše: v teh klubih se vodi brezobzirna kampanja z ozirom na skupščine in društva stanovske organizacije, kadar je izraženo v njih kako mesto. Tedaj se zahteva takoj pri volitvah proroc po strankarsko politični opredelitvi članstva in se kandidira samo strastne strankarie na izpraznjena mesta v odborih brez ozira na druge strokovne sposobnosti.

Ona stranka, ki ne uspe, smatra to za »casus belli« in izrabljuje to za gojitev osebne mržnje proti stanovskim tovarišem drugega političnega prepričanja ter voji prepire ki težko in bolno pretresajo stanovsko organizacijo.

Vse pokrete teh klubov izhaja iz centra, ne z dežele, da se posamezne osebnosti pokažejo strankam, kaj store za ne. Dasi klubi ničesar pozitivnega ne store za vzročilo politične zavesti klubovih članov in je njih delo povsem brez koristi, vendar delujejo naprej.

Mi bi klube odobraval, če bi se potom njih širili kakšni novi napredni politični principji; če bi ti klubi širili med učitelstvom vsestransko državnoopravno politično izobrazbo; če bi se v njih vodila stroga in stvarna kritika in pretresa-

nie vseh važnih političnih dogodkov; če bi se v njih ustvarjala jasna sodba o raznih državnih vprašanih: če bi se pretresala nacionalna vprašanja, da bi se potom njih v politični pokret vnašala potrebna doza kulturno-prosvetnih, socialno-gospodarskih in higiensko-družabnih pokretov.

Niti eden klub ne deluje v tem pravcu in nima tega v pravilniku in zakai? Zato, ker je za vse to treba višje izobrazbe, višje volje in ker so tradicije preteklih plitvih bojev in metod lačie, kakor zavednost do nalog, ki jih sedanjost zahteva od nas. In zato, ker je najlažje vstopati v klub brez višjih nalog in ciliev, da se malo izkriči, oblati in očrni tega ali onega; sestati se, da se sestain prešteje, »koliko nas je še?« to je začetek in konec dela v sedanjih klubih.

Klubi se ne trudijo, da bi bilo Udruženje močno in veliko, da se v niem izgledajo medsebojnosti, da se v niem ne gnejejo in vni delegirajo ljudje ki razumejo uspešno sodelovati za ves stan, in ki hočejo tako delovati: ne nečujajo se talenti in sposobni ljudje za pojedine posle — misli se le na proroc in strankarstvo predvsem.

Potom klubov se favorizirajo vlade obstoječe iz strank, ki jim pripadajo klubovi člani četudi uničujejo naša prava in interese.

V njih se izgubi zdrava kritika in politična zavest ter zdrav pravec. Celo člani, ki donajajo z dežele nesumljivo zdravo politično moralno in značaj v osredie, izgube to v klubu.

Ako si hočejo klubi podaljšati življenje naj vnesejo v svoje delovanje smoter politično izobrazbe objektivno obveščanje in zdravo kritiko naj čitajo razprave, naj vzamejo v obrambo ogrožena prava svojih tovarišev, naj vsakega kažejo resnično in nati grme proti korupciji in naskokom na naša prava, naj vnesajo družabno in prosvetno delo v svoje seje, naj krenejo na novo pot, k novim smotrom, naj nastopijo z novimi programi, ker klubi lahko mnogo store v krogu enakomišljenih, če imajo moderne ideale, dajo lahko mnogo novih lepih idej vsaki stranki in zavzamejo lahko vidno in koristno mesto v pravi narodni demokraciji.

nižje organizirani in s težkimi razmerami se boreči podeželski šoli, vrši svojo službo vsled težkih življenjskih, gmotnih in lokalnih razmer z nekako duševno potrčnostjo, s težko mobiliziranimi zadnjimi silami; drugi službuje na višje organizirani, v prijetnejših razmerah delujoči mestni šoli, vrši svojo službo vsled dokaj lažjih življenjskih, gmotnih in krajevnih (mestnih) prilik z boljše ohranjeno duševno krepostjo, s svežimi telesnimi in duševnimi silami. A glej jo zlobo: **Obema je predpisani isti učni smoter, naloženo popolnoma ali z malo razliko isto breme učne tvarine in oba, podeželski in mestni učitelji, dobta na podlagi enako zahtevanih uspehov — seveda neenake kvalifikacije!** O prilikah in nepravilnostih izvenšolskega dela na podeželju, kjer to delo skoraj izrečno sloni le na rame- nih učiteljstva, da bi bilo govori- ti, primerjajoč to delo z onim v mestih, danes preveč

in za vse količkaj uvidevne odveč!

Dotaknil sem se tako le nekoliko učiteljstva samega ter gotovo s tem dokazal, da je treba posebnega upoštevania podeželskega učiteljstva z ozirom na naš materialni, pravni in šolskodelovni položaj.

Prehajam na sklep. Ne dvomim več, da podeželske šole ne moremo in ne smemo več po vsem istovetiti z mestno šolo! Za nas ne obstoja več noben dvom, da nista položaja podeželskega in mestnega učiteljstva različna. Vse skupaj pa še predstavlja nerešen podeželski problem, ki stavi na nas veliko nalogo obširnega proučevanja. To proučevanje pa je treba **organizirati**, treba ga je **razčleniti v podrobna dela**, kakor pač to zahteva vsaka večja akci-

ja, treba bo teoretičnih razprav, podprtih kolikor mogoče na praktične izkušnje. Treba bo tudi organizirati odseke za to proučevanje, n. pr. podeželsko-šolske ped. did. krožke, recimo v vsakem učiteljskem društvu en tak krožek. Apefrati bomo morali posebno na izkušene podeželske šol- nike, da se oglasijo k tozadevnim razpravam. Kresale se bodo misli in nazori, nastale bodo večje in manjše borbe mišljeni posameznikov. Dobrodošla bodo razna bodrila, navodila, učne slike, učni načrti, zbirke učne snovi itd. nanašajoče se na podeželsko šolo in izviraioče iz prakse. Upam, da se tako razvije sčasoma naša podeželsko-šolska književnost, katero doslej mi še popolnoma pogrešamo.

(Dalie prih.)

Mednarodna organizacija učiteljstva.

Vaša članka, gdič tov. M. K., sta me oba zanimala, le škoda da Vas moram obzalovati ker boste delili usodo vseh idealistov. Alj res mislite, da se čuti danes duhovna potreba po mednarodni organizaciji.

Pred več nego 50 leti je bilo v tem oziru pač precej drugače, toda dandanes, ko se smatra, učiti se jezikov velikih sosednjih narodov za anahronizem (!) ali še za kaj hušerega, ko se obsoja zasebno občevanje z drugorodnimi tovariši sodržavljani kot nepatriotsko zadržanje ko se iaci nagmienie k partikularizaciji in prostovoljnemu rob'nonzizmu, je mednarodna učiteljska organizacija — nemogoča stvar.

Le ozrite se malo okoli sebe in no- veite mi, v katerih plasteh sodobnikov, pri tkazu, študiranih ali priprostih hudeh nahaizve več smisla in čuta za človečan- stvo! Ako našdete stvar narobe, preišči- te vzroke, resnice pa ne dajte javnosti na razpologo, ker jo tepta.

Le preveč sladko je, zibat se v pri- jetnih zmotah in nihče se ne da rad bu- diti iz sladkega sna ki ga povzroča ce- neni onim vsakdanjih resel.

Klub tem idealisti ne obupavaio, temveč mirno čakajo, kar mora priti! Nove strahote in stiske bodo silile k preorientaciji in prevrednotenju vseh vrednot! Krvavo polje je pač kaj dobro zemljišče za nove boljše ideje, le da! Bog da bi potem ljudje z glavjo in srcem prišli za žezlo. Završetek zadnje vojne nas je v tem oziru silno razočaral, ker

so diplomati uničili, kar je bilo v srcih množic dobrega dozorelo.

»Dober Evropejec je najboljši patriot« je deial ruski sociolog Novikov. »Ko bodo vlade upoštevale le resnično inteligentnost in moralnost se bodo dale mednarodne razmere lahko urediti v do- brobit vseh podložnikov...« V katero smer na se pomika Evropa danes vob- če?? Zali bog da vamet šele po nesreči pride!

Še nekaj! Kdor hoče človeštvu v resnici dobro, mu mora nuditi le najboljša sredstva za kulturni napredek. V tem oziru pač Esperanto ne predstavlja takega sredstva. Espo je izum zdravnika Zamenhofa, ki je sam hotel leta 1894, in leta 1906, svojo iznajdbo izpopolniti, pa so mu odsvetovali propagatorji in založ- niki esperantskih knjig. Na ta način ostal je Espo nerazvit otrok in se tudi izraza po otroško! Vse kaj drugega na je ido ali popravljeni Espo plod več- letnega znanstvenega raziskovanja in izbiranja priznanih veččakov! Ido ima tu- di že nekaj koristne literature in medi- narodno pedagoško unio, na katero je »Učit. Tov.« že decembra 1922, l. opozoril. Tega jezika se lahko vsakdo sam brez drugih kurzov in v kratkem času nauči. Kdor zna latinski ali še boljše kak romanski jezik, razume ga že prvi dan. Priopominjam, da je bil ido sprejet od delegacije za uvedbo mednarodnega je- zika in ne Espo, kakor je pred kratkim neki esperantist do časopisju mystificiral slov, javnost. J. Kovačič.

Onim, ki mislijo v Beograd na višjo pedagoško šolo.

Da ustrezem vsem, ki so me po- vpraševali in onim ki me nameravajo še povpraševati, sem se odločil napisati članek strogo informativnega značaja.

Dasi že poteka drugo leto, odkar je odprt ta naš prepotreben inštitut, vendar vidimo na niem slušatelje slo- venske narodnosti šele v drugem letu njegovega obstoja in to v zelo pičem številu. To je pripisati prvenstveno od- daljenosti a v drugi vrsti — strahu pred beograjsko stanovansko bedo in dragi- nio. Povdarjam, da se tem člankom ne mislim delati reklame Beogradu.

Slovenci so si doslej priborili dobro ime. Pri srbskih tovariših so pridobili na ugledu in spoštovanju, tako da jim naše nepopolno obvladanie srbskega je- zika ni predmet smeha in spotikania. Komur je srbski jezik težkoča, ki mu onemogoča pot na ta zavod, svetujem, da zavrne vse pomisleke glede tega, kajti v dozednem času obvlada v glav- nem jeziku tako da se mu s te strani ni bati kakršnegakoli iznenadema. Srbski

tovariši so zelo kolegialni; kier morejo vam gredo na roko z nasveti in dejanji.

Učiteljski zbor na zasluži s svojim postopanjem in obzirnom napram Sloven- cem vso čast.

Doslej je določeno, da traja učna doba Višje pedagoške šole dve leti. Po novih verzijah, ki krožijo po Beogradu, bo baie podahšana na štiri leta. Defini- tivnega konkretnega v tem pogledu še ni ničesar.

Stanovansjka beda je v Beogradu zelo velika, a to samo za družine. Za posameznike je vedno mogoče dobiti primerno sobo v našem s celim komfor- tom Cene zasebnih sob, ki odgovarjajo minimumu človeških zahtev, varirajo med 500—800 Din mesečno, dočim lepša soba z dvema postelama stane 800 do 1200 Din, tako da vsak slušatelj lahko stannie skupno s svojim tovarišem v isti sobi za 400—600 Din mesečno stanarine. Beograščani radi sprejemajo Slovence na stan; ne vem zakai, mislim pa, ker smatraio Slovence poštenim.

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Dalje.)

Na drugi strani mestni učitelji: z 20—40 učenci v razredu, z dnevno rednim šolskim obiskom, brez šolskih oprostitiev, s celo dvorano množestvil- nih učil, z učenci — dobro preskrblje- nimi s šolskim potrebščinami, s šoli prijaznimi in naklonenimi roditelji, s požrtvovalno šolopodpirajočimi mestni- mi šolskimi sveti, no in gotovo istoča- sno z namestitvijoj ali vsaj lažje (kot na deželi) dobljenimi, udobnejšimi in naj- brž celo cenejšimi stanovanji, z dobro, mnogokje razpoložljivo gostilniško ali privatno in povrh cenejšo hrano, s pre- mnogimi prilikami nadalnje izobrazbe (s tečajji predavanji, gledališči itd.), v bližini in vedno možnem stiku z razmere opazujočimi in torej poznavajočimi ter zato ondotno šolo in učiteljstvo bolj pod- pirajočimi šolskimi oblastmi itd.

Prvi — sožalje nam vzbuja- joči podeželski tovariš do- biva osebne draginjske do- klade po tretjem, drugi — naše čestitke izvajljajoči mestni to- variš na iste doklade po dr- vjem ali drugem krajevnem dra- ginjskem razredu. A še da- lie: prvi službuje morda na